

PLANINARSKI VJESNIK

KAKO DA SE U NAS DIGNE PLANINARSTVO I TURISTIČKI PROMET?

(Nastavak)

II.

Turistički promet u Gorskem kotaru znatno bi se digao, kad bi ravnateljstvo ugarskih državnih željeznica davao našim planinarkama iste pogodnosti na riječkoj pruzi, što ih uživaju magjarski planinari na svim prugama državnih željeznica, a sportska društva na Rijeci ljeti i zimi do glavnih točaka u Gorskem kotaru. Hrvatsko planinarsko društvo ponovno je tražilo takve pogodnosti za svoje članove na toj pruzi, ali dosada na žalost uzalud; no to ga neće smetati, da i u napredak ponavlja tu opravdanu molbu sve dote, dok joj se ne udovolji. U tu će se svrhu obratiti i na našu zemaljsku vladu i na hrvatsku delegaciju na zajedničkom saboru, da kod zajedničke vlade podupru taj zahtjev. Kad se postignu te pogodnosti, mnogi će naši planinari voljeti da pohode gorovite i romantične krajeve našega Gorskog kotara, nego da zalaze u tude alpinske krajeve. Tada bi bez sumnje porastao i broj članova hrvatskoga planinarskoga društva i s time u savezu jamačno bi se razvio živ turistički promet u cijelom Gorskem kotaru, a prirodna posljedica svega bi toga bila, da bi se i onako siromašnom stanovništvu toga kraja otvorilo novo vrelo zarade i gospodarske privrede, te mnoge radne sile ne bi trebale da sele u Ameriku i potucaju se po tudjini. Življi pak turistički promet ponukao bi tamošnje ljude, da grade na zgodnim mjestima udobna i prikladna skloništa i svratišta za izletnike i planinare. Sve to stoji u uskom savezu, a preduvjet svemu jesu zgodne, brze i jeftine željezničke sveze. Turistički bi se promet u Gorskem kotaru možda već i time unapredio, ako bi se po uzoru austrijskih željeznica uveo III. razred na brzim vlakovima. U tom smjeru mogla bi posredovati naša trgovacko-obrtnička komora i zemaljska vlast, pa i zastupstva naših gradova i svih glavnih mjesta na zagrebačko-rijeckoj i zemunsko-zagrebačkoj pruzi.

Pored željezničkih sveza važna su po razvoju turističkog prometa i druga prometna sredstva. Ako je izletište ili gora dobrano udaljena od željezničke stanice, a planinar hoće da brzo i bez smetnje dodje na mjesto, kamo je namjerio, ili do podnožja gore, mora da u tu svrhu najmi kola ili drugo koje moderno prometalo. A da se uz mogne poslužiti tim prometim sredstvima, ne smiju da budu preskupi. Poznato je, da planinar ima puno izdataka i prije nego kreće na put, jer je valjana i potpuna oprema prilično skupa. Planinari nadalje znaju, da su danas u drugim kulturnim alpinskim krajevima za vozne prilike uredjene stalne cijene i da su te cijene prilično jeftine. Stoga im je krivo, kad se u nekim našim krajevima od njih traži dvostruki iznos za po prilici istu daljinu i to često na neudobnim količima i sa slabim konjima. To je pisac ovih redaka iskusio nekoliko puta u Gorskem kotaru, kad se je sa željezničke stanice vozio do podnožja Rišnjaka. Za istu po prilici daljinu puta plaćao je u slovenskim alpinskim krajevima 3—4 krune, a u Delnicama i Lokvama 7—8 kruna. Druga je nevolja u našim krajevima, što svaki vozač ili kočijaš ima druge cijene, koje po svojoj miloj volji povisuje ili snizuje, ali dakako ovo je posljednje velika rijetkost. Stalno uredjenje voznih cijena, osobito u planinarskim krajevima, trebale bi u svoje ruke uzeti kotarske i općinske oblasti, kako to redovno biva u cislitavskim alpinskim krajevima. Vozne cjenike valjalo bi izložiti na kolodvorima i javnim mjestima i svaki bi vozač morao takav cjenik na zahtjev stranke pokazati. Sada se izletnik obično mora natezati s vozačem, dok pogodi cijenu za kola, ili je izvržen njegovoj samovoli i izrabljivanju. Neki naši ljudi hoće da što veću korist izbjiju od ono malo izletnika, što posjećuju naše krajeve, a pri tom ne misle, da takvim postupkom odbijaju i njih i njihove znance od toga, da što češće posjećuju dotične krajeve, t. j. da time rade na štetu sebi i stanovnicima onoga kraja. Nesrednjene vozne prilike velika su zapreka razvoju turističkog prometa u gorovitim predjelima naše domovine. Naše bi oblasti u tim krajevima u interesu što življeg turističkog prometa i s njim spojene gospodarske privrede trebale urediti stalne vozne cjenike s obzirom na mjesne prilike i onda nadzirati, da se njihove odredbe vrše. U tome će se smislu i hrvatsko planinarsko društvo obratiti na naše upravne oblasti, da urede to pitanje i tako uklone nemalu zapreku razvoju turističkog prometa u Hrvatskoj.

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO U GOD. 1910.

Izvještaj tajnika dr. Nikole Kostrenića.

U prošloj godini bilježi naše društvo doduše čedan, ali prema našim sredstvima i prilikama ipak utješljiv napredak. Taj se napredak očituje što u porastu članova i imovine, što u proširenju planinarskih uredba i putova, što u osnutku posebnog ilustrovanog organa „Planinarskog Vjesnika“ u „Vijencu“, a nesumnjivo i u življe razbudjenom maru za planinarstvo naročito u našeg mladnjeg naraštaja.

„Hrvatsko planinarsko društvo“ imalo je u preprošloj godini 1909. redovitih članova 346, a u prošloj godini 1910. u svem 425, dakle za 79 redovitih članova više. Taj prilični porast redovitih članova pokazuje, da se u nas stao buditi nešto življi mar za planinarstvo i s time spojeno poznavanje domaće prirode. No i taj broj ne može da nas zadovolji, osobito ako uzmememo na um, da naše planinarsko društvo postoji gotovo 40 godina i da naša domovina obiluje takim prirodnim krasotama i planinskim krajevima, koji su kao stvoreni za bujniji razvoj planinarstva. Naša bi se inteligencija trebala da ugleda u susjednu braću Slovincu, kod kojih se s obzirom na tudjinsku bujicu smatra rodoljubnom dužnošću biti članom slovenskoga planinarskoga društva i u ljetno doba pohadjati slovenske planinske krajeve. Kod njih ima planinarsku podružnicu svako oveće mjesto, koje leži blizu koje gore ili prirodne ljestvica, a u nas ima i većih gradova, kao Osijek, Karlovac, Zemun, Sisak, Požega, pače i cijelih gorovitih krajeva, kao n. pr. Gorski kotar i Lika, u kojima nema ne samo podružnica, nego redovno ni jednoga pravog člana „Hrv. planinarskog društva“. Kraj takog dosadašnjeg nehaja narodne inteligencije nije čudo, što „Hrv. planinarsko društvo“ nije dosad razvilo onako uspješan rad, kakvim se ponosi bratsko slovensko planinarsko društvo. Naše je društvo za sada na žalost upućeno gotovo jedino na zagrebačke članove. Mjesto stotina trebalo bi da broji i tisuće članova, da može udovoljiti svim planinarskim potrebama i savremenim zahtjevima.

Drugi je povoljan pojav u prošloj godini: društvena se imovina povećavala za više tisuća kruna i polučen je u planinarskoj kući na Sljemenu za kojih 350 kruna veći čisti prihod od preklani. Društvena imovina u gotovom iznosila je koncem preprošle godine 10.500 kruna, a koncem prošle godine oko 15.000 kruna, porasla je dakle po prilici za 4.500 kruna. Poraste li broj članova za koju stotinu i s time u savezu društvena imovina, pa poveća li se i prihod u planinarskoj kući na Sljemenu, što je jedino onda moguće, ako naše društvo tu kuću dobije posve u svoje ruke i u njoj izvede nužne pregradnje i namjesti svoga opskrbnika, našemu će društvu u dogledno vrijeme biti omogućeno, da pristupi k izvodjenju većih potrebitih planinarskih investicija, napose da poduzme nužne priprave za gradnju svoga doma na Sljemenu.

Medju novim planinarskim uredbama valja u prvom redu spomenuti dva nova planinarska puta u Zagrebačkoj gori. Od Kulmerove lugarnice vodi kolnik na Kraljičin zdenac i pod Medvedgrad. Na Medvedgrad se moglo i stazom iznad lugarnice, ali na Kraljičin zdenac samo kolnikom. No kako je taj kolnik često i neshodan i mučan za pješake, a za ljetne žegu nema ni dosta hлада, snovalo je naše društvo već odavna prokrčiti za pješake stazu, koja bi od Šestina vodila zgodno i udobno do Kraljičina zdenca. Stoga je odbor planinarskog društva zamolio našeg predsjednika grofa Miroslava Kulmera za dozvolu, da može takav put probiti kroz nješovu šumu na desnoj obali Kraljičinog potoka. Dobivši tu dozvolu, društveni je odbor preklani zamolio, da bi domobransi pionirski odjel za svoju tehničku vježbu odabralo izgradnju puta od Šestina do Kraljičina zdenca. Toj se molbi s hvale vrijednom pripravnosću udovoljilo i tako je preklani 70 momaka toga odjela u 6 dana prokrčilo 1117 metara toga puta, koji je širok jedan do jedan i po metra, a prošle je godine opet probijeno 1010 metara sa 65 momaka u 8 dana.

Treba priznati, da je krčenje toga puta bio mučan i tegotan posao, jer je tlo razne gradje, ili od ilovače ili od kamena ili opet pomiješano od zemlje i kamena, a nalazi se mjestimice na vrlo strmoj nizbrdici, na kojoj je valjalo u kamen usijecati stube. Cijela ta nova staza, prozvana „Miroslavova“ po grofu Miroslavu Kulmeru, ima sada 2127 metara. Ako bude prilike, produljiti će se taj „Miroslavov put“ još za 434 metra do same lugarnice na Kraljičnom zdenцу. Na tom putu ugodna je hladovina i za najveće žegu.

Osim toga „Miroslavova puta“ prokrčen je lani još drugi planinarski put u zagrebačkoj gori. Taj vodi od glavnoga kolnika, koji ide na Kraljičin zdenac, iza velikoga kamenoloma ispod Medvedgrada do puta na sv. Jakob. Dug je samo 232 metra. Njime je uzlaz do Medvedgrada prikraćen za jedno 700 metara.

Da se olakša planinarkama kao i ostalom općinstvu uspon na Sljeme i druge naše gore, društveni se odbor pobrinuo, da se na njima ili obnove planinarski znakovi ili novi načine. U tom su poslu sudjelovali odbornici: Vjekoslav Cvetišić, I. Juričić, I. Pasarić, A. Stiasni i R. Sup. Najprije su u proljeće ponovno markirana tri puta na Sljeme: preko Gračana (kraj Puntijara), preko Kraljičnog zdenca i preko Sv. Jakoba. Za točnu orientaciju nalaze se na raskršćima ili važnijim točkama putokazi s napisom i oznakom smjera puta. Društveni znak za markiranje jest ravan potez sa crvenom minijumbojom. Kasnije je ponovo označen i put sa Sljemetom u Stubicu. Pod jesen su obnovljeni znakovi na Plješevici. U proljeće su isto tako ponovno označeni putovi na Klek kraj Ogulina, a po prvi put je naše društvo izvelo markacije na Rišnjaku i Viševici u Gorskem kotaru i na Oštretu kraj Samobora. U tom će se smjeru nastaviti rad i u ovoj

godini, napose na Bitoraju i Bjelolazici u Gorskem kotaru, da se tako olakša uspon planinarima na sve znatnije gorske vrhunce u Hrvatskoj.

Veliku je brigu zadavalo odboru izdavanje planinarskog lista. Publicistički je pododbor odmah poslje glavne skupštine stupio u pregovore s uredništvom „Vijenca”, ilustrovanog mjesecnog priloga „Obzora”, da izvjesni broj stranica ustupi za ilustrovani „Planinarski vjesnik” i da uz neku odštetu „Vijenac” dobivaju oni društveni članovi, koji nisu preplatnici „Obzora”. Za članke i za fotografске snimke imao se brinuti odbor, odnosno potpredsjednik J. Pasarić, koji je besplatno preuzeo privremeno uredništvo toga vjesnika. Člancima i sastavcima su ga pomagali gg. dr. Fran Tučan, Ivo Juričić, prof. Gj. Szabo, Vjek. Novotni i Vjekoslav Cvetišić, a fotografijama Vjekoslav Cvetišić, R. Zikmundovsky, A. Stiasni, Gj. Szabo, dr. Fr. Tučan, prof. J. Poljak, Dušan Frković, kojima u ime odbora izričem usrdnu hvalu.

Medutim je odbor proučavao pitanje o izdavanju doličnoga samostalnog ilustrovanog lista, ali se s obzirom na razmjerno velike troškove, koji bi iznosili oveći dio primljene članarine, nije mogao na taj pothvat odvažiti. No zato društvo ipak nije ostalo bez organa, jer je odboru pošlo za rukom, da sklopi s uredništvom „Vijenca” novi ugovor, po kojem će „Vijenac” uz povećanu odštetu donositi „Planinarski vjesnik” redovno na 4 posljednje stranice zajedno sa najmanje 4 ilustracijama. Urednika toga vjesnika imenuje društveni odbor, koji i pribavlja fotografije i rukopise, a članke i uređivanje honorira „Vijenac”. — „Vijenac” s ilustrovanim „Planinarskim vjesnikom” dobivaju besplatno društveni članovi. Pri tom je utanačenju imao odbor na umu, da će na taj način lakše zainteresovati širi krug čitalaca za planinarstvo i uspješnije pobuditi ljubav za planine i prirodne krasote naše domovine.

Da se taj mar i ljubav uznjeti, odbor je odlučio, da će priredjivati zajedničke izlete pod vodstvom društvenih odbornika i uz to izvesti što više uspona i manjih izleta na razne naše gore. Zajednički su izleti priredjeni na Klek 12. lipnja i na Rišnjak 29. lipnja po vodstvom društvenog potpredsjednika J. Pasarića, a od mnogo-brojnih manjih izleta spominjem uspone na Učku nad Opatijom na Uskrs, izlet iz Vrata u Gorskem kotaru preko Bitoraja u morsko kupalište Cirkvenicu, uspon na Viševicu u Gorskem kotaru, uspon na Vaganski vrh i okolne vrhunce u Velebitu, koje su izveli i vodili odbornici našega društva. Osim toga je izvedeno više manjih izleta na Sljeme, preko Sljemena na Stubicu, Plješvicu, Ošrc, Ivančiću i Klek pod vodstvom društvenih odbornika. Na Velebitu su dulje vremena boravili u naučne svrhe geološki stručnjaci dr. M. Kišpatić, dr. Fr. Tučan i J. Poljak, a u Gorskem kotaru gg. dr. Langhoffer, Babić i Rössler. S veseljem se može konstatovati, da je u prošloj godini unatoč prosječno lošem vremenu porastao posjet naših gora, a osobito Sljemena, Plješvice, Okića, Stojdrage, Kleka, Rišnjaka i da se stao življe buditi smisao za planinarstvo. Ovdje ćemo primijetiti, da su hrvatski planinari u prošloj godini izveli više težih uspona na visoke Alpe. Tako se uspeo društveni odbornik A. Auš na Škraticu u Julskim Alpama, koja sebroj medju teže alpinske uspone, društveni blagajnik J. Juričić penja se više dana na Savinskim alpama i svoje izlete opisao u „Planinarskom vjesniku”, društveni član I. Wagner pohodio je Grossglockner usprkos lošem vremenu i svoj put takodjer opisao u našem vjesniku, a osim njih više je naših članova i odbornika bilo na Triglavu, Črnoj Prsti, Golici, Kumu, Lisci i drugim slovenskim gorama. Kad se je otvarao novi Aljažev dom u Vratima pod Triglavom, za koji prinesoše i Hrvati svoj obol, odbor je na svečanost bratskog slovenskog društva izašao posebnu deputaciju, u kojoj su bili odbornici J. Pasarić, V. Novotni, Al. Auš i članovi šum. zem. nadz. Kern, inž. I. Reizer i učitelj Stj. Džebeljak, te je potpredsjednik J. Pasarić u ime hrvatskog planinarskog društva čestitao slovenskom planinarskom društvu na tako krasnom alpinskom domu, koji je ujedno važna narodna tvrdjava pod Triglavom. Hrvatskim planinarama, koji se kane uspeti na Triglav, usrdno preporučujemo, neka posjete taj dom u Vratima, najromantičnijoj dolini Triglavskoj, da vide, što je marna i energična slovenska ruka u godini dana stvorila. Dom je vrlo solidno sagradjen, vanredno praktično uredjen i snabdjeven svim modernim komfortom, tako da u njem putnik nalazi sve, što mu srce prosi.

Jednom od najvažnijih svojih zadaća smatrao je odbor pitanje o uređenju planinarske kuće na Sljemenu, koja je sada vlasništvo gradske općine. Posjet Sljemenu sveudilj raste, otkad je sagradjeno oporavilište okružne blagajne, a prilike u toj lugarskoj gradskoj kući bivaju sve nepovoljnije, te se s mnogih strana dižu opravdane tužbe. Tako bi valjalo planinsku kuću popraviti i nove pregradnje izvesti. Zgrada trebala bi da se očisti i preuredi, a prostor pred planinarskom kućom uredi i ogradi, nove klupe namjeste i podigne paviljon za skloništete izletnika za vrijeme nepogode. Tomu bi planinarsko društvo moglo doskočiti samo u tom slučaju, ako mu grad na više godina ustupi cijelu kuću, a gradskog lugara drugamo premjesti. Tu je želju podastrlo grad. načelniku g. Janku Holjcu posebno izaslanstvo društvenog odbora prošle jeseni, a početkom veljače o. g. pošli su u istoj stvari grad. načelniku društveni predsjednik presv. gosp. grof Miroslav Kulmer i prvi potpredsjednik presv. g. M. Broschan. Gradski je načelnik ljubazno primio oba odaslanstva, priznao opravdanim želje društvenog odbora i obećao, da će nastojati, kako bi im se što

prije udovoljilo. Do sada to pitanje nije na žalost kraju privedeno, ali se odbor nada, da će se prema obećanju gosp. načelnika naša pismena molba o predaji kuće doskora povoljno riješiti. Ne malu je brigu zadavala odboru rasprodaja knjige „Bosna i Hercegovina”, što ju je društvo prije dvije godine izdalo u vlastitoj nakladi. Hrvatska je vlada preporučila tu knjigu za nabavu knjižnicama viših pučkih i srednjih škola. Budući da raspačavanje nije bilo povoljno uz cijene, kako su u početku bile udarene, snizio je odbor cijenu na tri krune, a u novije vrijeme i na 2 K 50 fil., samo da se knjiga što više raspača. Da ostane knjiga neraspaćana, imalo bi društvo znatan gubitak, a i same knjige, ako ostaju na skladištu, polako se kvarile i gube vrijednost. Stoga je odbor potražio kolportera, koji u novije vrijeme knjigu raspačava uz snižene cijene.

Društveni je odbor i ove godine nastojao oko toga, da društvenim članovima ishodi popust na željeznici. Nu na žalost do sada nije mogao, da ishodi taj popust na prugama državnih željeznica osobito na pruzi Zagreb-Rijeka, na kojoj već odavna uživaju popust magjarski planinari i riječki sportaši. Dok se Riječanima daju ljeti posebni ljetovališni vlakovi i zimi posebni sportski vlakovi u Gorski kotar, Zagrepčanima se i jedno i drugo uskraćuje, a nema sumnje, da bi se posjet Gorskom kotaru i blize Plješivice znatno digao, ako bi se Zagrepčanima na željeznici pružala ista pogodnost, koju odavna uživaju Riječani.

Do sada je upravnom odboru jedino pošlo za rukom, da ishodi pogodnost za svoje članove na samoborskoj željeznicu, na kojoj se članovi uz predočenje društvene iskaznice mogu iz Zagreba u Samobor i obratno voziti u drugom voznom razredu s kartom trećeg voznom razreda (80. f.) odnosno tamo i natrag i K 40 fil., a u trećem voznom razredu s umjerenom voznom kartom trećeg razreda (60. fil.).

Uprava samoborske željeznicu pokazala se susretljivom prema našem društву i u tomu se ugledala u primjer željezničkih poduzeća u drugoj poli monarkije, gdje slične pogodnosti uživaju mnoga planinarska i športska društva.

Upravni se odbor obratio na neke upravne i općinske oblasti, neka bi javno izložile stalni cjenik za vozne prilike, da se izletnici znadu ravnati. Takav je cjenik, koliko nam je poznato, uredjen u Jastrebarskom i Samoboru, a bio bi vrlo potreban i u Gorskem kotaru.

Upravni je odbor uvažio predlog glavne skupštine, da se sveučilištarcima dadu pogodnosti, pa je zaključio, da sveučilištari gradjani, koji se iskažu legitimacijom, plaćaju u planinarskoj kući na Sljemenu za noćenje 60 filira kao i društveni članovi. Upravni je odbor nadalje zaključio, da će izdati planinarske razglednice sa slikama najznamenitijih planinarskih objekata u Hrvatskoj, kao i kratke praktične vodiče po Gorskem kotaru i kasnije po Velebitu. Sa trgovaćkom tvrtkom Jesenski i Turk u Zagrebu odbor je utanačio, da nabavlja i uz snižene cijene prodaje stvari za planinarsku opremu. Članovi se upućuju, da se uz iskaznicu opskrbljuju kod toga društvenog dobavljača.

Sa zahvalom nam je spomenuti plemeniti dar iz ostavine pok. Levina Šlosera-Klekovskoga. U smislu naime oporuke toga negdašnjega tajnika društvenoga i revnoga hrvatskoga planinara primila je društvena uprava dio pokojnikove ostavine u iznosu od 342 krune, što ga je veledušni rodoljub i dobrotvor namjenio „Hrvatskom planinarskom društvu”. Slava milom pokojniku i bila mu trajna spomen medju hrvatskim planinarama.

Iskrenu hvalu izričemo i uredništvima naših dnevnih novina, koje su vrlo spremno i besplatno donosile naše društvene vijesti i objave o izletima i uopće rado priopćivale i članke i izvještaje o planinarstvu i turističkom prometu, potičući tako i šire općinstvo na njezovanje toga zdravog i kulturnog zanimanja.

Konačno mi je izvijestiti, da se u odboru pretresalo pitanje o promjeni društvenih pravila, koja bi valjalo preudesiti prema novim prilikama i potrebama. U toj bi preradbi u glavnom došla do izražaja misao, da se društvo stavi na širu podlogu i da se opet osnuju podružnice sa širim autonomijom. Tako bi se omogućilo, da društvo počme razvijati što življu djelatnost u svim krajevima Hrvatske, gdje ima prilike za njegovanje planinarstva. Hrvatsko planinarsko društvo postalo bi središnjim društvom, koje bi imalo svoje podružnice u pojedinim većim mjestima ili barem krajevima naše domovine, a napose u gorovitim predjelima. Procvat hrvatskog planinarstva mnogo ovise o ostvarenju ove misli.

Ovaj osvrt na prošlu godinu završujem sa usrdnom željom, da hrvatsko planinarsko društvo u budućoj godini u svakom pogledu što bolje napreduje i za planinarsku misao osvoji što više pristalica, a time i što veći broj društvenih članova.

PLANINARSKE VIESTI

Podružnice hrv. planinarskog društva. Promijenjena pravila našeg društva, koja je god. 1899. zemaljska vlada odobrila, ističu u §. 1., da naše društvo ima „podružnice u svakom ovećem mjestu Hrvatske i Slavonije, osobito gdje su srednje i više pučke škole. Po §. 7. „podružnice mogu u glavnu skupštinu odaslati svoje zastupnike i to za svakih 10 članova po jednoga ili se mogu dati zastupnici

po inomjesnim članovima. Zastupnicima podružnice pripadaju u glavnoj skupštini ista prava, kao i članovima središnjeg društva".

Po §. 9. „svaka podružnica ima si u granicama i u smislu odobrenih pravila središnjega društva sastaviti posebna pravila i predložiti ih na odobrenje vis. kr. zemaljskoj vlasti uz priklop pravila središnjega društva. Članovi podružnice imaju ista prava i iste dužnosti, kao i članovi središnjega društva". Pravila označuju točno i iscrpivo zadatok podružnica:

„Zadaća je podružnica, da u svojem području rade što živje oko ostvarenja društvene svrhe (§. 1.) uopće, a napose, da istražuju prirodne prilike svojega okoliša i da polučene uspjehe priopćuju središnjemu društvu; da prokrčuju putove k znamenitim točkama, da proučavaju i šire krugove upoznavaju s prirodnim krasotama svojih krajeva, da u širem općinstvu, a napose u mlađeži pobudjuju i goje ljubav i zanimanje za prirodne krasote, da društvenim članovima olakšaju posjet zanimivih točaka u njihovom okolišu; da u slučaju putovanja društvenih članova skrbe za konak, pogodnosti i vodstvo članova; da svojski nastoje društvu pribaviti što veći broj članova.

Podružnicom upravlja odbor od 5 lica, što si ga članovi podružnice izaberu u glavnoj skupštini, a sastoji od predsjednika, tajnika, blagajnika, te 2 člana.

Predsjednik podružnice vlastan je pristovati svakoj sjednici središnjega odbora sa savjetujućim glasom. On zastupa podružnicu naprma središnjemu društvu, naprma oblastima i trećim osobama. Tajnik obavlja pismene poslove, a blagajnik novčane i skrbi za točnu uplatu članarine. Svaka si podružnica može urediti način uprave po vlastitom uvidjanju unutar ustanova ovih pravila. Od članarine ide u središnju upravu dvije trećine, dočim jedna trećina ostaje za namirenje troškova u vlastitom djelokrugu podružnice.

Koncem godine ima svaka podružnica zaključiti svoje račune; dati ih na ispitivanje nadzornom odboru i na odobrenje glavnoj podružničkoj skupštini, kojoj se i ma podnijeti i izvještaj o poslovanju podružničkog odbora. Nakon odobrenja računa i izvještaja ima se oboje pripisati središnjoj upravi najkasnije do konca veljače svake godine. Uz to ima podružnica podnijeti eventualne predloge gledajući korisnih i potrebnih investicija na trošak društva u području podružnice, primjerice izvedenje novih putova, gradnje izgledišta, pristaništa itd.

Od prihoda podružnice može se jedna trećina upotrebiti za namirenje takovih troškova u vlastitom djelokrugu bez daljnje pitanja središnjega odbora. U slučaju razriješenja podružnice pripada cijela imovina iste središnjem društvu".

U smislu ovih pravila osnovano je prije 12 godina u Hrvatskoj više planinarskih podružnica, napose u Ivancu, Zlataru, Krapini, Samoboru, pa, ako se ne varamo, u Ogulinu, Delnicama, Požegi i Gospiću, a uz to se razvilo na Sušaku posebno hrvatsko planinarsko društvo, koje je priredjivalo skupne izlete u Gorski kotar, na Učku i na druge primorske gore. No taj planinarski pokret brzo je jenjao, bilo što nije bilo pobude od središnjega društva, bilo što su naš svijet, koji brzo plane i još brže ohladni, zaokupila druga pitanja i interesi. A šteta je, što se taj pokret nije prigrlio i postepeno dalje razvijao. Danas bi naše društvo imalo mjesto 400—500 najmanje oko 2000 članova i glavnici od kojih 40—50.000 kruna umjesto sadašnjih 16.000 kruna. S tolikom glavnicom moglo bi društvo pristupiti izgradnji društvenih pristaništa ne samo na Sljemenu, nego i Plješevici, Svetoj Geri, Rišnjaku, pod Klekom, na Velebitu i dr. Podružnice bile bi prokrčile putove k svim znamenitim točkama i naša bi domovina postala omiljelim stjecištem domaćih i stranih planinara, pa bi se i blagostanje u gorovitim predjelima podiglo. A ovako su ta lijepa pravila ostala na papiru i naši su krasni krajevi lišeni unosnog turističkog prometa.

Skrajnje je vrijeme, da se tomu nedostatku doskoči. U tu svrhu treba da se na nov život uskrije stare podružnice hrv. planinarskog društva i da se prijatelji prirode i rodoljubi bez razlike stranaka u planinarskim mjestima dogovore o osnutku podružnice i stupe u dodir sa upravom središnjega društva. Takove bi podružnice bile potrebne u prvom redu u području Velebita, Gorskog kotara, Ivančice, Plješevice, Žumberka, pa u Požegi, Krapini, Križevcima. Neka se naša inteligencija i u tome povede za slovenskom inteligencijom, koja je osnovala čitav niz planinarskih podružnica po svoj Sloveniji i sagradila velik broj alpinskih kuća. U slovenskom planinarskom društvu i mnogim podružnicama kupe se slovenski rodoljubi bez razlike stranaka i zajedničkim silama nastoje oko podizanja planinarstva, koje je za njih ne samo obilno vrelo privrede nego i jako sredstvo narodne obrane protiv najeze nasrtljivog germanstva. Neka se tako i naši rodoljubi složno prihvate posla, da se već jednom i u našoj domovini razvije intenzivan planinarski pokret i da nam opet ožive planinarske podružnice.

Pogodnosti za naše članove na samoborskoj željeznici. Na intervenciju upravnog odbora „Hrv. planinarskog društva“ izdala je u siječnju o. g. uprava samoborske željeznice ovo rješenje:

„Članovi hrv. planinarskog društva mogu uz predočenje članske iskaznice iz Zagreba u Samobor i obratno u 2. voznom razredu s kartom 3. voznog razreda (80 fil.), odnosno tamo i natrag K 1.40 fil., a u 3. voznom razredu s umjerenom voznom kartom 3. razreda (60 fil.) putovati. Za sobom povezene „rodle“ imade se prtljaška karta (60 fil.) nabaviti, koja isti dan i natrag vrijedi. Uslijed toga nema se prtljaška

karta u Samoboru predati. „Ski“ se mogu na peronu voza besplatno sobom voziti, pak mora vlasnik sam na njih paziti. Ova pogodnost vrijedi za g. 1911. Treba priznati, da se uprava samoborske željeznice pokazala susretljivom prema našem društvu i u tome se ugledala u primjer željezničkih poduzeća u drugoj poli monarkije, gdje slične pogodnosti uživaju gotovo sva planinarska i sportska društva. Nije u redu, da slične pogodnosti ne daje jedino hrvatskom planinarskom društvu uprava ugarskih državnih željeznica, koja inače magjarskim društvima i Riječanima znatne pogodnosti pruža.

Ilustrovana knjiga „Bosna i Hercegovina“, što ju je izdalo prije dvije godine „Hrv. planinarsko društvo“, sadrži mnogo lijepih i zanimljivih ilustracija iz Bosne i Hercegovine uz opise krajeva i planinarskih znamenitosti. Hrvatska je vlasta preporučila tu knjigu za nabavu knjižnicama viših pučkih i srednjih škola. Knjiga se dobiva uz cijenu od 3 krune kod društvenog povjerenika i odbornika g. I. Novaka, trgovca u Mesničkoj ulici br. 9 ili kod društvenog blagajnika g. I. Juričića, tajnika „Croatie“.

Planinarski dobavljač jest trgovačka tvrtka Jesenski i Turk u Zagrebu u Juričićevoj ulici. S njom je društveni odbor utanačio, da nabavlja i članovima prodaje uz popust stvari za planinarsku opremu. Tvrta ima na skladištu planinarske potrepštine i društveni se članovi upućuju, da se u slučaju potrebe opskrbljuju kod toga društvenog dobavljača i pri tom iskažu društvenom iskaznicom.

Termos-boce „Colax“ dobivaju članovi hrv. planinarskog društva kod trgovca Maute u Jelačićevoj ulici uz sniženu cijenu od 4 krune i 50 filira, dočim za nečlanove stoje 5 kruna. Neki su planinari nabavili tu novu vrstu Termos-boce i posve su zadovoljni. Te boce imaju kao i druge boce te vrste to svojstvo, da više od 12 do 15 sati sačuvaju tekućini onu toplinu, ili hladnoću, koju je ona imala, kad se u bocu ulijala. Uz to su te nove boce više nego za polovinu jeftinije od prijašnjih termos-boce.

PRIHOD I RASHOD HRV. PLANINARSKOG DRUŠTVA U GODINI 1910.

Izvještaj blagajnika I. Juričića.

U minuloj godini, upravni je odbor nastojao oko toga, da izdatke i troškovne što više umanj, a poveća glavnici, kako bi društvu bilo u dogledno vrijeme omogućeno, da pristupi k ostvarenju svoje davne želje, naime k gradnji planinarskog doma na Sljemenu. Koliko smo u tom nastojanju uspjeli, razabrat će slavna skupština iz društvene bilance za prošlu godinu. Napominjemo tek, da su raspoloživa društvena sredstva, koja su iznosila koncem godine 1909. u gotovom K 10.598.68 porasla na K 15.052.26 prema tomu iznosi porast K 4.453 58 fil. u gotovom. Sveukupna pak imovina porasla je za K 1.048.71. Ovako maleni porast ukupne imovine posljedica je jačih otpisa, koje smo ove godine proveli od naših nekretnina. Svota otpisa iznosi K 3.445.49, a provedenje je njenopravljano s razloga, što su n. pr. društvene piramide u predjašnjim bilancama predstavljale znatan dio imovine, a jasno je, da je njihova vrijednost imaginarna, pa da je trebalo što prije otpisati, jer bi se u ozbiljnom slučaju za te vrijednosti moglo jedva što ili ništa dobiti. S toga istoga razloga morat će se i nekretnina i od pokretnina po mogućnosti što veći iznosi otpisati, kako bi se njihova vrijednost svela na pravu mjeru.

Porast članarine posljedica je porasta broja članova, kojih smo u prošloj godini imala za 79 više, nego li u pretprešnjem. Općina Plješevica doznačila nam je i ove godine potporu od K 20.—, na čemu joj ovime izričemo svoju zahvalnost. Bilo bi poželjno, da se i ostale općine, koje leže u planinarskim stjecištim, sjete našega društva, te u interesu hrvatskog planinarstva i u općem turističkom prometu podupru naše djelovanje novčanim potporama.

Bivši naš tajnik i oduševljeni hrvatski planinar blagopokojni Levin pl. Sloser Klekovski, koji je umro na Bledu g. 1884., ostavio je dio svoje imovine četirima zagrebačkim društvima uz izvjesne uvjete. Nakon 26 godina riješilo se pitanje o tim uvjetima, te je naše društvo posredovanjem g. dra. Jurja Urbanića, koji je stvar tih društava dobrovoljno kroz niz godina zastupao, na čemu mu usrdno hvalimo, primilo na nas otpadajući dio od K 342.21. Bivšem našem tajniku, koji se na sutoru svoga života sjetio svoga mezmota, hrv. planinarskog društva, bila medju hrvatskim planinarama harna uspomena i slava!

Nadalje nam je blagopokojni biskup Pavao Gugler, prijatelj našeg društva, oporučno ostavio veledušan dar od 2 komada 4 po stotne svibanjske retnte po 100 for., koji su glasom bilance imali vrijednost od K 373.80. Slava plemenitom pokojniku.

S veseljem priznajemo, da se u nas javlja življci smisao za planinarsvo i da je posjet naših gora i planinskih krajeva nešto brojniji. Posljedica toga jest, da nam je i gospodrstvo u gradskoj kući na Sljemenu donijelo za K 346.33 više, nego u pretprešnjem godini. Hrvatsko planinarstvo treba, da se promišljeno organizira poput slovenskoga i da se stvore takove planinarske uredbe osobito u gorovitim krajevima, koje će biti podobne, da u njima podignu posjet domaćih i stranih planinara i time otvore novo privredno vrelo tamošnjem pučanstvu. U tu je pak svrhu potrebno, da što više poraste broj društvenih članova i da se naše društvo razgrani u svim planinskim krajevima.

RAČUN RAZMJERE ZA GODINU 1910.

RAČUN PRIHODA I RASHODA ZA GODINU 1910.

U Zagrebu, dne 31. prosinca 1910.

M. grof Kulmer, predsjednik.

Ivo Jurčić, blagajnik.

Svestrano preispitano i u redu pronadjeno.

Revizijonalni odbor.

Z a g r e b, dne 16. ožujka 1911.

Rikard Flegel m. p.

Aleksandar Auš m. p.